

Moshe Rabbeinu: A Model of Personal Transformation

(1) שמות פרק ב

א וילך איש מבית לוי ויקח את-בת-לוי. ב ותהר האשה ותלד בן; ותרא אתו כי-טוב הוא, ותצפנהו שלשה ירחים. ג ולא-יכלה עוד הצפינו, ותקח-לו תבת גמא, ותחמרה בחמר ובזפת; ותשם בה את-הילד, ותשם בסוף על-שפת היאר. ד ותתצב אחתו מרחק, לדעה מה-יעשה לו. ה ותרד בת-פרעה לרחץ על-היאר, ונערתיה הלכת על-יד היאר; ותרא את-התבה בתוך הסוף, ותשלח את-אמתה ותקטטה. ו ותפתח ותראהו את-הילד, והנה-נער בכה; ותחמל עליו--
 ותאמר, מילדי העברים זה. ז ותאמר אחתו אל-בת-פרעה, האלף וקראתי לה אשה מינקת מן העברית ותינק לה את-הילד. ח ותאמר-לה בת-פרעה, לכי; ותלך העלמה ותקרא את-אם הילד. ט ותאמר לה בת-פרעה, היליכי את-הילד הנה ותינקהו לי, ואני אתן את-שכרך; ותקח האשה הילד ותינקהו. י ויגדל הילד ותבאהו לבת-פרעה, ויהי-לה לבן; ותקרא שמו משה, ותאמר, כי מן-המים משיתוהו.

יא ויהי בימים ההם, ויגדל משה ויצא אל-אחיו וירא בסבלתם; וירא איש מצרי מכה איש-עברי מאחיו. יב ויפן פה וכה, וירא כי אין איש; ויך את-המצרי, ויטמנהו בחול. יג ויצא ביום השני, והנה שני-אנשים עברים נצים; ויאמר לרשע, למה תכה רעך. יד ויאמר מי שמך לאיש שר ושפט עלינו--הלהרגני אתה אמר פאשר הרגת את-המצרי; ויירא משה ויאמר, אכן נודע הדבר. טו וישמע פרעה את-הדבר הנה, ויבקש להרג את-משה; ויברח משה מפני פרעה, וישב בארץ-מדן וישב על-הבאר. טז ולכהו מדן שבע בנות; ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את-הקהטים להשקות צאן אביהן. יז ויבאו הרעים ויגרושום; ויקם משה ויושעו, וישק את-צאנם. יח ותבאנה אל-רעואל אביהו; ויאמר, מדוע מהרתן בא היום. יט ותאמרן--איש מצרי הציילנו מיד הרעים וגם-דלה דלה לנו וישק את-הצאן. כ ויאמר אל-בנותיו, ואיו; למה זה עזבתן את-האיש, קראן לו ויאכל לחם. כא ויואל משה לשבת את-האיש; ויתן את-צפרה בתו למשה. כב ותלד בן, ויקרא את-שמו גרשם: כי אמר--גר הייתי בארץ נכריה.

(2) שמות פרק ג

א ומשה הנה רעה את-צאן יתרו חתנו--פנהו מדן; וינהג את-הצאן אחר המדבר, ויבא אל-הר האלהים חרבה. ב וירא מלאך יהוה אליו בלבת-אש מתוך הסנה; וירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אכל ...
 י ועתה לכה, ואשלחך אל-פרעה והוצא את-עמי בני-ישראל ממצרים. יא ויאמר משה אל-האלהים, מי אנכי כי אלך אל-פרעה; וכי אוציא את-בני ישראל ממצרים.

(3) שמות פרק ד

יג ויאמר, בי אנכי; שלח-נא ביד-תשלח. יד ויחר-אף יהוה במשה, ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי--ידעתי כי-דבר ידבר הוא; וגם-הנה הוא יצא לקראתך, ורצף ושםח בלבו. טו ודברת אליו, ושמת את-הדברים בפיו; ואנכי אהנה עם-פיך ועם-פיהו, והוריתי אתכם את אשר תעשו. טז ודבר-הוא לך אל-העם; והנה הוא ינהג-לך לפה ואתה תנהג-לו לאלהים. יז ואת-המטה הנה תקח בידך אשר תעשה בו את-האחת. {פ}
 יח וילך משה וישב אל-יתרו חתנו, ויאמר לו אלכה נא ואשובה אל-אחי אשר-במצרים ואראה העוזם תיים; ויאמר יתרו למשה, לך לשלום. יט ויאמר יהוה אל-משה במדן, לך שב מצרים כי-מתו כל-האנשים המבקשים את-נפשך.
 כ וישק משה את-אשתו ואת-בניו, וירכבם על-החמר, וישב ארצה מצרים: וישק משה את-מטה האלהים בידו. כא ויאמר יהוה אל-משה בלקחך לשוב מצרים ראה כל-המפיתים אשר-שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה; ואני אחזק את-לבו, ולא ישלח את-העם. כב ואמרת אל-פרעה: פה אמר יהוה, בני בכרי ישראל. כג ואמר אליך, שלח את-בני ויעבדני, ותמאן לשלחו--הנה אנכי הרג את-בנך בכרד. כד ויהי בכרד במלון; ויפגשוהו יהוה, ויבקש המיתו.
 כה ותקח צפרה צר, ותקרת את-עקלת בנה, ותגע לרגליו; ותאמר, כי חתן-צמים אתה לי. כו ויך משהו, אז אמרה חתן צמים למולת.

(4) רש"י שמות פרק ד

(כד) ויבקש המיתו - המלאך למשה, לפי שלא מל את אליעזר בנו, ועל שנתרשל נענש מיתה. תניא אמר רבי יוסף חס ושלום לא נתרשל, אלא אמר אמול ואצא לדרך, סכנה היא לתינוק עד שלשה ימים, אמול ואשה שלשה ימים, הקב"ה צוני (פסוק י"ט) לך שוב מצרים. ומפני מה נענש, לפי שנתעסק במלון תחלה. במסכת נדרים (דף לא ב). והיה המלאך נעשה כמין נחש ובולעו מראשו ועד ירכיו, וחוזר ובולעו מרגליו ועד אותו מקום, הבינה צפורה שבשביל המילה הוא:

(5) רשב"ם שמות פרק ד

(כד) ויפגשוהו י"י - המלאך. כי היה מתעצל בהליכתו ומוליד אשתו ובניו:
 ותכרות וגו' - הועילה לו למשה המצוה להצילו כמו קרבן כעין שעשו גדעון ומנוח כשנראה להם המלאך:

6) שד"ל שמות פרק ז

[כג] ... על כן אמר לו ה' כדבר הזה, למען יבין כי גם הוא, אם לא יעשה שליחותו, באופן שיהיה סיבה לעיכוב יציאת ישראל ממצרים, גם הוא כך יהיה ענשו, שיהרוג ה' את בנו בכורו, וכן היה, כי בהיותם במלון והיה רע בעיני ה' כי הולך הוא עם אשתו ובניו, ויפגשהו ה' ויבקש המיתו, ואמר אני, שהכוונה להמית את בנו בכורו הנזכר למעלה שתי פעמים;

7) שמות פרק יח

א וישמע יתרו כהן מדן חתן משה את כל-אשר עשה אלהים למשה ולישכאל עמו פי-הוציא יהוה את-ישכאל ממצרים. ב ויקח יתרו חתן משה את-צפורה אשת משה אחר שלוחיה. ג ואת שני בניה אשר שם האקד גרשם--פי אמר, גר הייתי בארץ נכריה. ד ושם האקד אליעזר--פי-אלהי אבי בעזרי ויצלני מקרב פרעה. ה ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל-משה אל-המדבר אשר-הוא חנה שם הר האלהים. ו ויאמר אל-משה, אני חתנה יתרו בא אליה; ואשתך ושני בניה עמה.

(מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מסכתא דעמלק פרשה א8

ויקח יתרו חותן משה את צפורה אשת משה אחר שלוחיה. רבי יהושע אומר, אחר שנפטרה ממנו בגט. נאמר כאן שלוח ונאמר להלן שילוח, מה שלוח האמור להלן גט, אף כאן גט. ר' אלעזר המודעי אומר, מאחר שנפטרה ממנו במאמר, ... באותה שעה נאמר לאהרן, +שם/ שמות ד/ כז+ לך לקראת משה. יצא לקראת משה וחבקו ונשקו. א"ל משה היכן היית כל השנים הללו, אמר לו במדין. א"ל מה טף ונשים אלו עמך, אמר לו אשתו ובני. ולאן אתה מוליכם, אמר לו למצרים; א"ל על הראשונים אנו מצטערין ועכשיו נצטער גם באלו. באותה שעה אמר לצפורה, לכי לבית אביך. ובאותה שעה הלכה לבית אביה ונטלה שני בניה, לכך נאמר אחר שלוחיה.

9) במדבר פרק יב

א ותדבר מרים ואהרן בְּמִשְׁחַת עַל-אֲדֹת הָאִשָּׁה הַכֹּהֵנִית אֲשֶׁר לָקַח פִּי-אִשָּׁה כְּשֵׁית לָקַח-

(רש"י במדבר פרק יב10

ותדבר מרים ואהרן - היא פתחה בדבור תחילה, לפיכך הקדימה הכתוב תחלה, ומנין היתה יודעת מרים שפרש משה מן האשה, רבי נתן אומר, מרים היתה בצד צפורה בשעה שגאמר למשה אלדד ומידד מתנבאים במחנה, כיון ששמעה צפורה, אמרה אוי לנשותיהן של אלו אם הם נזקקים לנבואה שיהיו פורשין מנשותיהן כדרך שפרש בעלי ממני, ומשם ידעה מרים והגידה לאהרן, ומה מרים שלא נתכוונה לגנותו, כך נענשה, קל וחומר למספר בגנותו של תבירו:

האשה הכשית - מגיד שהכל מודים ביפיה, כשם שהכל מודים בשחרותו של כושי:

כושית - בגימטריא יפת מראה:

על אדות האשה - על אודות גירושיה:

11) רשב"ם במדבר פרק יב פסוק א

(א) [ה] כושית - שהיא ממשפחת חם:

כי אשה כושית לקח - כדכת' בדברי הימים דמשה רבנו שמלך בארץ כוש ארבעים שנה ולקח מלכה אחת ולא שכח עמה כמו שכתוב שם, והם לא ידעו כשדיברו בו, שלא נזקק לה. זהו עיקר פשוטו. שאם בשביל צפורה דיברו, מה צורך לפרש כי אשה כושית לקח? וכי [עד] עתה לא ידענו כי צפורה מדיינית היא? ועוד תשובה כי לא היתה כושית כי כוש מבני חם הוא, ומדיין מבני קטורה אשר ילידה לאברהם:

12) במדבר פרק י

כט ויאמר משה לחבב בן-רעואל המדיני חתן משה, וכעיתו אנוחנו אל-המקום אשר אמר יהוה אתו אתו לכם: לכה אתנו והטבנו לך, פי-יהנה דבר-טוב על-ישראל. ל ויאמר אליו, לא אלהי פי אם-אל-ארצי ואל-מולדתי אלה. לא ויאמר, אל-נא תעזוב אתנו כי על-כן ידעת חנתנו במדבר והיית לנו לעינים. לב והנה פי-תלך עמנו והנה הטוב ההוא אשר ייטיב יהנה עמנו והטבנו לך.

13) במדבר פרק לא

א וידבר יהוה אל-משה לאמר, ב נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים, אחר תאסף אל-עמיה... יד ויקצף משה על קנזי החיל, שני האלפים ושני האלפים מצבא המלחמה. שו ויאמר אליהם משה: החייתם כל-נקבה. טז הו הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר-מעל ביהודה על-דבר-פעור והיה המגפה בענת יהנה. יז ועתה הרגו כל-זכר פטוף וכל-אשה ידעת איש לצעק זכר--הרגו.

Aharon HaKohen

Episode #1: Initial Meeting

שמות פרק ד

יג ויאמר, בי אדוני; שלח נא ביד-תשלח. יד ויחר-אף יהוה במשה, ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי--ינדעתי כי דבר ידבר הוא; וגם הגה הוא יצא לקראתך, וכאז ושמת בלבו. טו ודברת אליו, ושמת את-הדברים בפיו; ואנכי אהיה עם-פיה ועם-פיהו, והוריתי אתכם את אשר תעשו. טז ודבר הוא לך אל-העם; והיה הוא יהיה-לך לפה, ואתה תהיה-לו לאלהים... כז ויאמר יהוה אל-אהרן, לך לקראת משה המדבר; וילך ויפגשו ביה האלהים--וישק-לו.

Episode #2: Chet HaEgel

שמות פרק לב

א וירא העם כי-בשש משה לרדת מן-ההר; וישהל העם על-אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו-- כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים, לא ידענו מה-היה לו. ב ויאמר אלהם אהרן, פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם בניכם ובנותיכם והביאו אלי. ג ויחרקו כל-העם את-נזמי הזהב אשר באזניהם ויביאו אל-אהרן. ד ויקח מידם, ויצר אתו בערט. ויעשהו עגל מסכה; ויאמרו--אלה אלהיך ישראל אשר העלוד מארץ מצרים. ה וירא אהרן ויבן מזבח לפניו; ויקרא אהרן ויאמר חג ליהוה מחר. ו וישפיתו, ממחרת, ויעלו עלת, ויגשו שלמים; וישב העם לאכל ושתו, ויקמו לצחק.

דברים ט:כ ובאהרן התאנף יהוה מאד להשמידו; ואתפלל גם-בעד אהרן בעת ההוא

Episode #3: The Tragic Deaths of Nadav and Avihu

ויקרא פרק י

א ויקחו בני-אהרן נדב ואביהוא איש מחמתו, ויתנו בהן אש, וישיתו עליה קטרת; ויקריבו לפני יהוה אש זרה אשר לא צוה אתם. ב ותצא אש מלפני יהוה ותאכל אותם; וימתו לפני יהוה. ג ויאמר משה אל-אהרן, הוא אשר-דבר יהוה לאמר בקרבי אקדש ועל-פני כל-העם אפכד; וידם אהרן.

Episode #4: Miriam (and Aharon's?) Lashon Hara

במדבר פרק יב

א ותדבר מרים ואהרן במשה על-אדות האשה הפשית אשר לקח: כי-אשה כשית לקח. ב ויאמרו הרק אף-במשה דבר יהוה--הלא גם בנו דבר; וישמע יהוה... י וקענו סר מעל האהל והנה מרים מצרעת בשלג; ויפו אהרן אל-מרים והנה מצרעת

Episode #5: Mei Meriva

במדבר פרק כ

ז וידבר יהוה אל-משה לאמר. ח קח את-המטה והקהל את-העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל-הסלע לעיניהם ונתן מימי; והוצאת להם מים מן-הסלע והשקית את-העדה ואת-בעירם. ט ויקח משה את-המטה מלפני יהוה פאשר צוהו. י ויקהלו משה ואהרן את-הקהל אל-פני הסלע; ויאמר להם, שמעו-נא המרים--המון-הסלע הזה נוציא לכם מים. יא וירם משה את-ידו ויד את-הסלע במטהו פעמים; ויצאו מים רבים ותשתה העדה ובעירם. יב ויאמר יהוה אל-משה ואל-אהרן, יען לא-האמתם בי להקדישני לעיני בני ישראל--לכן לא תביאו את-הקהל הזה אל-הארץ אשר-נתתי להם.

Episode #6: Aharon's Death

במדבר פרק כ

כב ויסעו מקדש ויבאו בני-ישראל כל-העדה הר הקר. כג ויאמר יהוה אל-משה ואל-אהרן ביהר הקר על-גבול ארץ-אדום לאמר. כד יאסף אהרן אל-עמיו כי לא יבא אל-הארץ אשר נתתי לבני ישראל--על אשר מריתם את פי למי מריבה. כה קח את-אהרן ואת-אלעזר בנו והעל אתם הר הקר. כו והפשט את-אהרן את-בגדיו והלבשתם את-אלעזר בנו; ואהרן יאסף, ומת שם. כז ויעש משה פאשר צוה יהוה; ויעלו אל-הר הקר לעיני כל-העדה. כח ויפשט משה את-אהרן את-בגדיו, וילבש אתם את-אלעזר בנו, וימת אהרן שם בראש הקר; ויכד משה ואלעזר מן-הקר. כט ויראו כל-העדה, פי גוע אהרן ויבכו את-אהרן שלשים יום פל בית ישראל.

במדבר לג:לח-לט

לז ויסעו מקדש ויתנו ביהר הקר בקצה ארץ אדום. לח ויעל אהרן הפהן אל-הר הקר על-פי יהוה--וימת שם: בשנת הארבעים לצאת בני-ישראל מארץ מצרים, בחודש התמישי באחד לחודש. לט ואהרן בן-שלוש ועשרים ומאת שנה במתו ביהר הקר.

